

Πρώτη μέρα: Παρασκευή

Η εναρκτήρια σκηνή εκτυλίσσεται στο Παρίσι, απέναντι από την γκαρ ντυ Νορ, τον σιδηροδρομικό σταθμό του βορρά, στο καφέ με τη φιλόδοξη ονομασία Μπιραρία της Ευρώπης. Αλουμίνιο, πλαστικό και δερματίνη, ντεκόρ ικανό να γεννήσει τη νευρασθένεια στην ψυχή οποιουδήποτε κάνει το λάθος να το κοιτάξει. Είναι λίγο μετά τη μία. Κάποιοι πελάτες τρώνε αβγά αλά ρους, άλλοι σάντουιτς. Η Αλίν Μπερζέ, τριάντα πέντε χρονώ, είναι καθισμένη και διαβάζει, έχοντας μπροστά της ένα μπουκάλι μεταλλικό νερό απ' το οποίο πίνει κάθε τόσο μερικές γουλιές. Η αναγγελία της γραμμής απ' όπου φεύγει το κάθε τρένο γίνεται μόλις είκοσι λεπτά πριν απ' την αναχώρηση, και της Αλίν δεν της αρέσει να περιμένει στη μεγάλη αίθουσα, γιατί είναι τεράστια, έχει φασαρία και δεν βρίσκει πάντα θέση να κάτσει.

Η κ. Μπερζέ δεν μου φαίνεται πολύ συγκεντρωμένη σ' αυτό που διαβάζει. Κάθε τόσο κάνει με το βλέμμα το γύρο του χώρου και στο τέλος κοιτάζει το ρολόι της. Η ώρα δεν περνά. Δεν έπρεπε να φύγει τόσο νωρίς, αλλά είναι από τη φύση της ανήσυχη και φοβόταν μήπως αργήσει. Και άλλωστε τι να έκανε στην πόλη, απ' τη στιγμή που είχε τελειώσει τις έρευνές της; Έκατσε μία ώρα στην Ορανζερί, μισή ώρα

στο βιβλιοπωλείο Σμιτ, τι άλλο να 'κανε παρά να κατέβει στο μετρό; Αναστενάζει. Γαντζώνεται στο κείμενο, που δεν τη συναρπάζει. Είναι τουλάχιστον η δέκατη φορά που ξαναδιαβάζει το κρίσιμο σημείο του *Ορλάντο* όπου συντελείται η μεταμόρφωση, και προσπαθεί να πιάσει το κρυμμένο του νόημα, αλλά έχει διαρκώς την αίσθηση ότι μένει στην επιφάνεια, και δενδέχεται να υποθέσει ότι ίσως δεν υπάρχει τίποτε από κάτω. Βάζει τα δυνατά της: *First, comes our Lady of Purity; whose brows are bound with fillets of the whitest lamb's wool; whose hair is an avalanche of the driven snow...* κλπ. Χασμουριέται. Πίσω από τις λέξεις που πασχίζει να δαμάσει φιδοσέρνεται ένα άλλο ρυάκι από σκέψεις· ξετυλίγει τους κρυφούς μαιάνδρους των ποταμών που τους ονομάζουμε διαλείποντες, επειδή πότε κυλούν στην επιφάνεια και πότε εξαφανίζονται κάτω απ' τη γη, και νομίζεις πως σταματούν εκεί, αλλά ξαναεμφανίζονται λίγα χιλιόμετρα πιο πέρα. Χρησιμοποιώντας το προνόμιο του μυθιστοριογράφου, με το οποίο, ποτέ δεν το 'κρυφα, νιώθω πως είμαι προικισμένη, ακούω εκείνο ακριβώς το ρυάκι, και σε λίγο η έκπληξή μου δεν λέγεται:

— Κι αν αλλάζαμε φύλο; Αν σου άφηνα, ντροπαλή μου ψυχή, αυτό το κοριτσίστικο κορμί και πήγαινα να εγκατασταθώ σ' ένα αγόρι, να! σ' εκείνον εκεί απέναντί μου, που 'ναι ξανθός, λίγο αναμαλλιάρης, το βλέμμα του φευγαλέο, μα το στόμα του φαρδύ και σταθερό, όλο απόφαση και πείσμα; Καθώς θα 'μουν καθισμένη μες στο κεφάλι του —ή καθισμένος;— πώς θα μου φαινόσουν; Α! νομίζω πως γρήγορα θ' απόστρεφα το πρόσωπό μου από σένα, γιατί χωρίς τη δική μου ρώμη, χωρίς τη μανία και τη δύναμή μου, που καμιά φορά σε φοβίζουν τόσο γιατί τα ονομάζεις βία, θα 'σουν άχρωμη, θα νικιόσουν γρήγορα, θα 'κανες μια μίζερη ζωή όλο ήττες. Σ' ενοχλούσα ανέκαθεν, και με κρύβεις μ' όποιον

τρόπο μπορείς, με κραγιόν, με μακριά μαλλιά και με μεταξωτές φούστες που ανεμίζουν με την παραμικρή κίνηση, σε βρίσκουν γοητευτική και θηλυκιά, μα εγώ κατοικώ μες στο φόβο σου και νιώθω στενάχωρα. Αν ήμουν άντρας δεν θα 'φαχνα για γυναίκες, τις ξέρω απέξω κι από μέσα, θα στύλωνα όλος καμάρι το ανάστημά μου μπροστά σε άλλους άντρες, θα 'κανα αυτό που δεν τόλμησα να κάνω σαν κοπέλα, θα τους προκαλούσα! Ίσως τους άντρες να τους αγάπησα πάντα σαν ομοφυλόφιλος, αλλά βέβαια ομοφυλόφιλος με ενοχές, που δεν τολμά να δει κατάματα τις ροπές του, και μεταμφιέστηκα, φόρεσα αυτό το αλλόκοτο κορμί, όπου δεν ένωσα ποτέ σαν στο σπίτι μου. Με ποθούσαν μερικές φορές, καθώς όμως εγώ δεν με ποθούσα, δεν έπαιρνα είδηση. Αχ, να 'μουν αγόρι! Αρκεί ν' αφήσω τη σκέψη μου χωρίς το χαλινάρι που εσύ πάντα της φοράς τόσο σφιχτά, κι αμέσως φαντάζομαι αυτό το άλλο σώμα, το πιο ντούρο, με το φαρδύ επίπεδο στήθος όπου οι θωρακικοί παίζουν ελεύθερα, οι γοφοί μου γίνονται στενοί και υποψιάζομαι, κάτω απ' την κοιλιά, την εξόγκωση που μοιάζει με τα κοντάρια της νίκης, τα κουνούν αργά, τα σούρουπα μετά τις μάχες, στα πεδία που 'ναι στρωμένα με νεκρούς. Φοβάσαι, είσαι σφιγμένη, με ενοχλείς. Θα περπατούσα ήρεμα-ήρεμα, θα κοίταζα τους άντρες μες στα μάτια κι αυτό θα σε πανικόβαλλε· αυτοί θα τρόμαζαν λίγο, αλλά ορισμένοι θα γύριζαν το κεφάλι τους και μπορεί να διάλεγα έναν και να τον τραβούσα σαγηνεμένο προς αβύσσους που δεν υποψιάζεται. Τους ξέρω καλά, ξέρω τι τους αρέσει. Σαν εραστής πιστεύω πως θα ήμουν πιο επιδέξιος απ' ό,τι σαν ερωμένη, γιατί δεν θα φοβόμουν τίποτα: στα κορίτσια είναι που μαθαίνουν να είναι σεμνά και συγκρατημένα, εγώ σαν αγόρι δεν έμαθα τίποτα, αφού δεν υποψιάζονταν την ύπαρξή μου. Θα 'φευγα, αθώως, προς άγνωστους τόπους. Θεοί! τι ταξίδι! Σιγά το πράμα η Αμερι-

κή, ο Χριστόφορος Κολόμβος, η Αμαζονία και ο πολιτικός κύκλος, ακόμα και η σελήνη και ο πλανήτης Άρης! Το άγνωστο είναι φάτσα απέναντι, εκατό φορές κούρνιασα στην αγκαλιά του και δεν μπήκα. Το άλλο φύλο είναι μακρύτερα από τον Άλφα του Κενταύρου, κουτουλάω πάνω στα κλειστά κεφάλια και δεν περνώ, λέω: Τι σκέφεσαι; αυτοί χαμογελούν και μένω έξω, χαμένη, μόνη, φυλακισμένη σ' αυτό το γυναικείο σώμα που πάντοτε υποτάχτηκε στους χαζούς φόβους που δεν τολμάς ν' αφήσεις. Μα δεν τους κρατώ κακία, γιατί δεν είναι ούτε δικό τους σφάλμα ούτε δικό μου, είμαστε το ίδιο σκλαβωμένοι σ' αυτή την αμετάκλητη ταυτότητα που μας χωρίζει όσο και τους γαλαξίες και μας κάνει να χυμάμε ο ένας προς τον άλλον, προσπαθώντας να ξεγελάσουμε την περιέργεια με την ηδονή. Ποτέ μια γυναίκα δεν υπήρξε άντρας, ποτέ ένας άντρας δεν υπήρξε γυναίκα. Το κάθε φύλο κατέχει μια γνώση που δεν μπορεί να τη μοιραστεί, και οι ηλίθιες εγχειρήσεις που γνωρίζω ότι γίνονται είναι σκέτη απάτη, μεταμφίεση, που δεν αγγίζουν το πνεύμα, μασκαρεύουν τα κορμιά και σκοτώνουν τον πόθο. Το να ενσαρκωθείς όμως σ' ένα άθιχτο σώμα! Ν' αλλάξεις κόσμο κάνοντας δυο βήματα! Εγώ είναι ένας άλλος; Εγώ είναι χίλιοι άλλοι, και αφού αυτό το εγώ με κουράζει, γιατί τάχα να μην το εγκαταλείψω;

Το ξανθό αγόρι μόλις παράγγειλε δεύτερο καφέ. Μου φαίνεται λίγο κουρασμένος· γιατί πίνει τόσους καφέδες, ενώ εκείνο που του χρειάζεται είναι ύπνος; Βλέπω ένα σακ-βουαγιαζ στα πόδια του· λες να παίρνει κι αυτός το τρένο; Στ' αλήθεια με βάζει σε πειρασμό! Έχει μακριά χέρια με νύχια αρκετά απεριποίητα, αλλά το πρόσωπό του είναι καθαρό, συγκροτημένο, φτιαγμένο για να εκφράζει την αποφασιστικότητα. Έτσι όπως τον βλέπω εκεί, καθισμένον σε μια άβολη καρέκλα, έχει χάρη, λογικά θα μπορούσε κανείς να βγά-

λει κάτι απ' αυτόν. Φορά μαύρο μπουφάν από συνθετικό δέρμα, ενός τύπου που ήταν της μόδας πριν από μερικά χρόνια, με φερμουάρ παντού, και τζιν ξεθωριασμένο μα όχι σκισμένο. Προφανώς δεν τα φέρνει βόλτα και πολύ εύκολα. Ακόμη κι αν δεν ήμουν φυλακισμένος μέσα στον τύπο της φρόνιμης γυναίκας, που εσύ διάλεξες πριν από τόσο πολύ καιρό ώστε τον θεωρείς πια φυσικό, δεν θα τον πρόσεχα καθόλου, γιατί είναι αδιάφορος μέχρι χασμουρητού· το μόνο του ενδιαφέρον βρίσκεται στο ότι είναι αγόρι, νέο, γερό και χωρίς ασκημάδες. Να κάνω το βήμα; Θα κατοικήσω μέσα του, θα τον κάνω όμορφο, γιατί για μένα το να είσαι νέος άντρας είναι ήδη μια τόσο υπέροχη κατάσταση που καμιά έγνοια δεν μπορεί να την αλλοιώσει. Κάτω από την επιρροή μου θα ξεδιπλωνόταν, θα 'βαζα φως σ' αυτά τα γλαρά μάτια, θα στύλωνα όλη του τη θωριά. Δεν είναι κοπέλα, μπορεί να κάνει τα πάντα, γιατί στο καλό έχει τέτοιο σβησμένο ύφος; Είναι τρόπος αυτός να σπαταλά κανείς τους θησαυρούς του; Αχ! να 'μπαινα μέσα του! Ίσως και να γίνεται, φτάνει να το θέλεις, και δεν ξέρουμε τίποτα γι' αυτό γιατί κανείς δεν δοκίμασε ποτέ κάτι τόσο τρελό. Εσύ αφήνεις πάντα να σε σταματά η λογική, ακόμη κι όταν παίζεις με τις σκέψεις σου: αυτό είναι που σε κάνει τόσο βαρετή. Το αποφάσισα, αλλάζω.

Αλλάζω;

Αυτό δεν γίνεται, είναι απίστευτο και το κάνω. Σε αφήνω, δίχως να γυρίσω να σε κοιτάξω, και διασχίζω το αδύνατο. Δεν νιώθω τίποτα, ξέρω μόνο πως περνά, πλέω μέσα στο ακαθόριστο, ανάμεσα στο πριν και στο μετά, σ' ένα σημείο που αναγκαστικά δεν έχει ούτε διάρκεια ούτε χώρο· είναι το απόλυτο μηδέν του χρόνου που τεντώνεται απεριόριστα, υπάρχω για μια αιωνιότητα μέσα σ' ένα πουθενά που δεν μπορώ να το θυμηθώ ούτε καν όση ώρα είμαι μέσα του, γιατί το όση ώρα δεν έχει πια νόημα, δεν έχω άλλη πραγ-

ματικότητα από αυτό το αδιάλυτο εγώ που δεν καταλαβαίνω τι είναι αλλά που η αποστομωτική του προφάνεια με φωτίζει· είναι, εντός του ακατονόμαστου, ο πυρήνας βεβαιότητας, η εγγύηση, η άυλη άγκυρα που επιτρέπει αυτό τον αδύνατο πλου, μέσα στον οποίο κατευθύνομαι με σιγουριά παρότι δεν υπάρχει ούτε πάνω ούτε κάτω, ούτε μπροστά ούτε πίσω, και ωστόσο ξέρω πού πηγαίνω, και με το που έφυγα φτάνω κιόλας, διέσχισα την αιωνιότητα, δεν κύλησε ο παραμικρός χρόνος, δεν διέτρεξα τίποτα, ενσαρκώνομαι, καταλήγω, ο κόσμος ξαναπαίρνει μορφή γύρω μου, έχω πάλι ένα βλέμμα, ακούω, νιώθω, είμαι!

Τα κατάφερα!

Η Αλίν είναι εκεί πέρα κι εγώ είμαι εδώ, ο χωρισμός συντελέστηκε, κοιτάζω με το στόμα ανοιχτό εμένα που διαβάζει, ναι, το ρήμα είναι πια στο τρίτο πρόσωπο του ενικού, προσεκτικά, μπροστά στο σχεδόν άδειο πια μπουκάλι μεταλλικό νερό, η τακτική νεφρική αποστράγγιση είναι προϋπόθεση της καλής υγείας, πάντα μού το 'λεγε ο πατέρας μου, εγώ είναι απέναντι, λίγο λοξά, είμαι μέσα στον ξανθό νεαρό, διείσδυσα ήσυχα-ήσυχα στο κεφάλι του. Δεν πρόσεξε τίποτα. Είναι δυνατόν ν' αφήνει κάποιος να τον ξεσπιτώνουν τόσο εύκολα; Δεν θα πρέπει να ήταν και πολύ δεμένος με τον εαυτό του, γιατί εξαφανίστηκε χωρίς να βγάλει κιχ. Το σπίτι είναι δικό μου. Τρέμω από συγκίνηση, συγκρατιέμαι, μου 'ρχεται να σηκωθώ, να χορέψω κραυγάζοντας από χαρά· πρέπει να διατηρήσω την ηρεμία μου, μόλις κατόρθωσα το ακατόρθωτο και, αν το διατυμπανίσω, γρήγορα θα βρεθώ με το ζουρλομανδύα και τρεις νοσοκόμους για να με κάνουν καλά. Ας εξετάσουμε το νέο μας βασιλείο. Τα απεριποίητα νύχια; ακόμα χειρότερα: τα τρώει! Πρέπει να 'ναι βλάκας κανείς για να χαλά τόσο όμορφα χέρια! Πασπατεύω τον ώμο μου: σταθερός, μυώδης, και ο θώρακας, αχ! τι ευχάριστο που είναι να

μη νιώθεις τη μόνιμη στρογγυλάδα των βυζιών. Η κοιλιά μου είναι τελείως πλάκα και τα μπούτια σκληρά όπως τα θέλω. Αυτό το σώμα μού αρέσει πολύ, τόσο που νιώθω ερεθισμένη για τα καλά. Είναι βέβαιο πως αγαπούσα ανέκαθεν τους άντρες περισσότερο απ' όσο τολμούσα να ομολογήσω στον εαυτό μου, και νιώθω ένα ρίγος που έχω ετούτον στη διάθεσή μου, μα πρέπει να συγκρατηθώ γιατί βρίσκομαι καθισμένος σε δημόσιο χώρο και δεν θ' αρχίσω βέβαια την καινούργια μου ζωή κάνοντας ανοησίες. Ξανακουμπάω λοιπόν τα χέρια μου στο τραπέζι και στρέφω την προσοχή μου στα εσωτερικά μου αισθήματα: αντιλαμβάνομαι αμέσως πως έχω ελαφρά ημικρανία. Να λοιπόν γιατί φαινόταν να δυσφορεί! Δεν μ' αρέσει αυτό· δεν άλλαξα σώμα για να 'μαι χειρότερα από πριν· τι έκανε; Μάλλον θα παραήπιε χτες το βράδυ. Αυτή τη μικροενόχληση τη νιώθω μόνο αφού έχω πει κρασί κακής ποιότητας. Σίγουρα δεν το σηκώνει εύκολα το οινόπνευμα. Όπα! λες να μην έχω χαρακτήρα; Να 'μαι επιρρεπής και αδύναμος; Μπα, δεν υπάρχει τέτοιος φόβος· όποιος κι αν είναι αυτός ο νεαρός, δεν είμαι αυτός· κατέχω τη θέση του, τον έχω στη διάθεσή μου, μα είμαι πάντα εγώ, και δεν υπήρξα ποτέ γυναίκα που να πίνει ή να τρώει υπερβολικά. Χρειάζομαι μια ασπιρίνη. Α! κάποιος ίχνος δικό του πρέπει να 'χει μείνει, γιατί μαθαίνω αμέσως πως ο οικοδεσπότης μου δεν συμπαθεί τα φάρμακα, δεν παίρνει ποτέ γιατί πιστεύει ότι μολύνουν! Μολύνουν! Είναι γελοίος, φοβάται το ακετυλοσαλικυλικό οξύ, και απ' την άλλη μεθάει! Είχα στην τσάντα μου, γιατί έχω πάντα· θα πάω να μου ζητήσω.

Σηκώνομαι. Συμβαίνει κάτι τόσο παράξενο, που είμαι σχεδόν έτοιμος να σταματήσω την κίνησή μου: είμαι σαφώς πιο ψηλός απ' την Αλίν, τα σκέλια μου είναι πιο μακριά, κόντεφα να τινάξω επάνω το τραπέζι. Ξεδίπλωσα δέκα εκατοστά που δεν τα 'χα συνηθίσει! Η προοπτική είναι τελείως

διαφορετική, ανέβηκα, ή τα αντικείμενα κατέβηκαν, μου προκαλεί φοβερή αμηχανία και για μια στιγμή με πιάνει ίλιγγος. Για μια στιγμή μονάχα, γιατί δεν σκοπεύω ν' αφήσω ειδήποτε να μειώσει την ευχαρίστηση της μεταμόρφωσης.

Πηγαίνω προς εμένα, που είμαι βυθισμένη σ' ένα βιβλίο.

— Παρακαλώ;

Σηκώνει το κεφάλι. Μοιάζει λίγο χαμένη. Οι σκέψεις που έκανα προηγουμένως πρέπει να την τάραξαν, απ' όσο την ξέρω, έκανε μεγάλη προσπάθεια να συγκεντρωθεί για να τις αποδιώξει. Μου' ρχεται να γελάσω: πού να 'ξερε πόσο καλά τα κατάφερε!

— Μάλιστα;

— Μήπως έχετε μια ασπιρίνη; Έχω πονοκέφαλο.

Δεν δείχνει τόσο αμήχανη όσο θα 'πρεπε, αλλά μάλλον πρόθυμη να εξυπηρετήσει. Αναγνωρίζω απόλυτα τον εαυτό μου σ' αυτή την αντίδραση. Λένε για μένα πως είμαι άτομο με πολλή έγνοια και προσοχή για τους άλλους, πράγμα που είναι απλή επίφαση, γιατί η αλήθεια είναι πως θα έκανε οτιδήποτε —το καθωσπρέπει!— για να νιώσει πως την αγαπούν. Στην περίπτωση της πρόκειται για αντανάκλαστικό, που το πολεμά όσο μπορεί, σπάνια με επιτυχία.

Ανοίγει την τσάντα της, δεν χρειάζεται να ψάξει γιατί ξέρει ακριβώς πού είναι τα πράγματα, απεχθάνεται την περιβόητη ακαταστασία που υποτίθεται ότι βασιλεύει στις τσάντες των γυναικών. Χμ! τώρα που την εγκατέλειψα, θα εξακολουθήσει να είναι το ίδιο μεθοδική; Βγάξει την πλακέτα με τα χάπια:

— Πάρτε δύο, είναι χαμηλής περιεκτικότητας.

Τα παίρνω. Την ευχαριστώ μ' ένα σπινθηροβόλο χαμόγελο. Είναι ενθουσιασμένη, μου ανταποδίδει το χαμόγελο και ξαναβουτά στο βιβλίο της.

Ξανακάθομαι, προσεκτικά γιατί στο εξής δεν θα φτάνω

στο κάθισμα όπως παλιά! σηκώνω το φλιτζάνι κι αιφνιδιάζομαι πάλι: νομίζω πως είναι στο ύψος των χειλιών μου, που τα φέρνω μπροστά για να τ' ακουμπήσω στο χείλος, αλλά λείπουν τρία εκατοστά. Γελάω. Καταπίνω τα χάπια μου μαζί με τον υπόλοιπο καφέ, που δεν έχει ζάχαρη, πράγμα που απεχθάνομαι. Παρατηρώ μάλιστα πως ο πονοκέφαλος έχει ήδη μαλακώσει, κι αυτό γιατί εγώ αντέχω πολύ το οινόπνευμα, άσχετα αν πίνω λίγο επειδή δεν μ' αρέσει η γεύση του. Τελικά, δεν έχουμε και πολλά κοινά, ο νεαρός κι εγώ! Αλλά για στάσου! Πώς τον λένε; Ή μάλλον, πώς με λένε; Δεν μπορεί να μην έχω πορτοφόλι! Αν είναι δεξιόχειρας, θα 'ναι στην αριστερή τσέπη του μπουφάν. Με λένε Λουσιέν Λεφρέν και μένω στην οδό Μαλιμπράν 19, στις Βρυξέλλες. Απίστευτο! Διαλέγω στην τύχη, και πέφτω σε συμπολίτη. Εντάξει, είμαστε σ' ένα καφέ απέναντι από την γκαρντνυ Νορ, μισή ώρα πριν απ' το επόμενο τρένο, που θα το έπαιρνα όπως κι αυτή, και άρα που θα το πάρω. Αυτό μ' αρέσει πολύ, δεν θα χάσω την επαφή με τις συνθήειές μου. Εισιτήριο έχω; Δεν είναι στο πορτοφόλι, ας φάξω στις άλλες τσέπες: πφφ! ταξιδεύω δεύτερη θέση.

Διαβάζει. Τον Ορλάντο, της Βιρτζίνια Γουλφ, το θυμάμαι πολύ καλά, γιατί πρέπει σε λίγο να το διδάξει. Θα προτιμούσε τον Μπαρμπέ ντ' Ορεβιλύ που έχει στην τσάντα της, έναν συγγραφέα για τον οποίο τρελαίνεται και ο οποίος διηγείται φοβερά πράγματα —είναι τόσο φρόνιμη, προφανώς κάτι αναπληρώνει μ' αυτά—, αλλά η επαγγελματική της συνείδηση δεν της το επιτρέπει. Δεν φαίνεται να της λείπω. Λες να μην πήρε είδηση τίποτα; Ο μισός της εαυτός την εγκαταλείπει και δεν το αντιλαμβάνεται; Θεέ και Κύριε, τι γυναίκα ήμουν! Καλά έκανα και χώρισα απ' αυτήν. Το ξέρω βέβαια πως η αλήθεια είναι ότι με μισούσε, γιατί της προξενούσα συνεχώς προβλήματα με το να επιθυμώ πράγματα που την έ-

καναν να κοκκινίζει. Θα νιώσει μεγάλη ανακούφιση που απάλλάχτηκε από μένα και θα το θεωρήσει πρόοδο που έχασε το ζωντανότερο κομμάτι του εαυτού της. Ο Ορλάντο την εκνευρίζει, μα εκεί βρήκα προφανώς την έξοχη ιδέα ν' αλλάξω, κι έτσι δεν θα ξαναπώ κακιά κουβέντα για τη Βιρτζίνια Γουλφ! Μπα! μαζεύει τα πράματά της! σωστά, το απαίσιο φτηνό ρολόι του Λουσιέν Λεφρέν λέει μία και είκοσι, με το που θα διασχίσουμε το δρόμο η γραμμή αναχώρησης του τρένου θα είναι γραμμένη στον πίνακα δρομολογίων. Στη δεξιά μου τσέπη βρίσκω ένα πορτοφολάκι γεμάτο κέρματα: πάει τελείωσε, αυτό το παιδί είναι σχολαστικό: Αφήνω είκοσι φράγκα στο τραπεζάκι και την ακολουθώ. Την κοιτάζω που προχωρεί: το βήμα της είναι ζωηρό και, πραγματικά, είναι ντυμένη στην τρίχα! Οι ανοιχτόχρωμες δερμάτινες μπότες, η μεταξωτή φούστα και η ζακέτα Λόρα Άσλι δημιουργούν μια πανδαισία από αποχρώσεις του μπεζ, όπου τα υλικά έρχονται σε λεπτή αντίθεση μεταξύ τους· θα 'πρεπε να αρέσει, και όμως ξέρω ότι περνά απαρατήρητη. Τραβά ίσια μπρος, δεν κοιτά τους ανθρώπους κι έτσι δεν βλέπει ούτε τους γνωστούς της· μερικοί τη θεωρούν ψηλομύτα, και δεν αντιλαμβάνεται ότι θα διασταυρωθεί μ' έναν κομφό, πολύ φροντισμένο σαρανταπεντάρη, που φορά παλτό από κασμίρι κάπως υπερβολικά ζεστό για την εποχή και κρατά μια μικρή βαλίτσα από ατόφιο δέρμα γουρουνιού· ο άντρας αυτός την τυλίγει μ' ένα γρήγορο βλέμμα αξιολόγησης, γυρεύει μια στιγμή τα μάτια της και την προσπερνά ξεχνώντας την αμέσως. Τι άχρηστη! Εγώ σταματώ, το όμορφο παράστημά του μ' ενδιαφέρει, του χαμογελώ. Με βλέπει, δεν συνοφρυώνεται, μα στο όμορφο μελαφό του μέτωπο περνά ένα συννεφάκι, και αποστρέφει το βλέμμα του. Μένω ακίνητος, τον αφήνω να διασταυρωθεί μαζί μου θαυμάζοντάς τον φανερά, το διασκεδάζω. Θα γυρίσει; Είμαι σίγουρος, τους ξέρω τους ά-

ντρες, πεθαίνουν να τους προκαλούν. Περιμένω. Κάνει δέκα μέτρα, είναι στο πεζοδρόμιο, δεν κρατιέται άλλο και ρίχνει μια ματιά προς τα πίσω και με βλέπει να δέχομαι αυτή τη μικρή ακούσια ομολογία και να του χαμογελώ ακόμα. Ξαναγυρνά γρήγορα μπροστά του και ξαναφεύγει. Θρίαμβος! Έχει το απαλό βήμα των ανθρώπων που φορούν καλά παπούτσια, πράγμα που στρέφει την προσοχή μου στα παπούτσια του Λουσιέν Λεφρέν: θλιβερά και φθαρμένα σαν ζωή που δεν την αγαπάς πια· αυτό το παιδί δεν ήταν χαρούμενο, αλλά τέλος πάντων είναι νέος, όσο όμορφος κι αν είναι ο διαβάτης, τα σαραντατόσα του δεν πρέπει να 'ναι το ίδιο διασκεδαστικά για κατοίκηση, μόλις δέκα χρόνια πριν απ' τους ρευματισμούς. Ύστερα βιάζομαι να φτάσω το άλλο κομμάτι μου: κοντεύει πια στο σταθμό, δεν θέλω να τη χάσω. Τι ενδιαφέρουσα όμως εμπειρία που είχα! Γιατί άραγε, όταν ήμουν Αλίν, δεν μπόρεσα ποτέ να το κάνω αυτό; Να υποστηρίξω ένα βλέμμα, να το κρατήσω πάνω μου, να καλέσω τον πόθο, αχ! μου φέρνει ρίγη ηδονής! Την απασχολεί να είναι όμορφη, αλλά δεν φαίνεται να ξέρει σε τι χρησιμεύει η ομορφιά. Η αλήθεια είναι πως δεν κοίταξα και τόσο καλά τον Λουσιέν Λεφρέν προτού πάω και σπιτωθώ μέσα του· πού θα βρω έναν καθρέφτη; Οι τουαλέτες του τρένου θα παραμείνουν κλειστές ως λίγο μετά την αναχώρηση, αλλά κάπου θα πρέπει να υπάρχει ένας στη μεγάλη αίθουσα του σταθμού.

Για δεξ που έχει μεγαλύτερο σουξέ απ' ό,τι νόμιζα! Δυο αγόρια που διασταυρώνονται μαζί της γυρνούν το κεφάλι τους να την κοιτάξουν, μμ, χωρίς να διακόψουν την κουβέντα τους, δεν είναι πονηρό. Δεν τους είδε καν. Ένας άλλος άντρας που μόλις υποδέχτηκε τη γυναίκα του και της παίρνει τη βαλίτσα απ' τα χέρια την προσέχει, ξεχνάει για ένα δευτερόλεπτο εκείνη που δικαιούται όλη του την προσοχή και στραβοφιλάει τη συμβία του. Το τέως εγώ μου τα δια-

σχίζει όλ' αυτά χωρίς να παρεκκλίνει, σηκώνει το βλέμμα προς τον πίνακα δρομολογίων, ώρα 13.41, γραμμή 16, πολύ ωραία, πάμε. Την κοιτώ που ανεβαίνει στο βαγόνι της πρώτης θέσης που της αρέσει, μα δεν την ακολουθώ. Ξέρω πού θα την ξαναβρώ.

Ας παρατηρήσουμε τον αλλόκοτο αυτόν τύπο που εξετάζει τις αναρίθμητες πινακίδες οι οποίες στολίζουν κάθε γωνιά του σταθμού –τελωνείο, μετρό, απολεσθέντα αντικείμενα, πληροφορίες– και βρίσκει τελικά αυτήν που ψάχνει: πώς να τον ονομάσω; Δεν είναι ο Λουσιέν Λεφρέν –θα ανακαλύψει μερικές ελαφρώς ενοχλητικές πλευρές του νεαρού αυτού που τόσο του αρέσει–, δεν είναι πια η Αλίν, η οποία βολεύεται στο κουπέ της μην ξέροντας πως κάποιος λιποτάχτησε από μέσα της. Έχει δίκιο που αποδίδει την έμπνευσή του στη Βιρτζίνια Γουλφ: ενώ η Αλίν ιδρώνει πάνω από ένα αγγλικό κείμενο που της φαινόταν να ξεπερνά τις γνώσεις της, μέσα στο μυαλό της σχηματίζονταν σκοτεινές διαιρέσεις, άνοιγαν ρήγματα, η *Our Lady of Purity* την εκνεύριζε, γινόταν κομμάτια, διαδικασίες που μπορούν να οδηγήσουν στην τρέλα, η οξύνοια του αγοριού την έσωσε. Καθώς δεν έχω κακή καρδιά μ' ευχαριστεί αυτό, αν και αναρωτιέμαι πώς θα τα καταφέρει μετά από ένα τέτοιο φτώχεμα. Πάντως το ζήτημα παραμένει: να βρω ένα όνομα για τον άλλον. Μια μέτρια έμπνευση θα ακούονταν στο απλούστερο: η Αλίν θα έδινε το Αλέν, αλλά αυτό δείχνει φοβερή έλλειψη φαξίματος! Κι έπειτα, δεν θα υπήρχε τίποτα το διαφορούμενο. Ο Αλέν είναι ο Αλέν, αρσενικό όνομα χωρίς καμιά δισημία, και άρα ακατάλληλο για το πρόσωπο που τα μάτια του μυαλού μου ακολουθούν προς τις τουαλέτες. Πολλές φορές θαύμασα την οξυδέρχεια της Γουλφ, που, μετά την αλλαγή του φύλου, εξακολούθει ν' αποκαλεί το χαρακτήρα της Ορλάντο, βάζοντας όμως τις

προσωπικές αντωνυμίες στο θηλυκό γένος και υποθάλποντας έτσι την ανησυχία στην ψυχή του αναγνώστη: θα την αντιγράψω λοιπόν κι εγώ: θα ονομάσω Ορλάντα το ήμισυ που το 'σκασε από την Αλίν, και ελπίζω η ψυχή της Βιρτζίνια να μη μου το προσάψει και να απόσχει από τους νυχτερινούς μου επιφάλτες, γι' αυτό και της διευκρινίζω, αν με ακούει, πως ετούτος είναι ένας συνεσταλμένος φόρος τιμής μιας θαυμάστριάς της, κι όχι η απλή λογοκλοπή κάποιου που του λείπει η φαντασία.

Ο Ορλάντα αγόρασε ένα κέρμα, πέρασε τις περιστρεφόμενες μπάρες, βρέθηκε μπροστά στον μεγάλο καθρέφτη που γύρευε και στέναξε από ανακούφιση κοιτάζοντας τον Λουσιέν Λεφρέν:

— Μου φαίνεται πως άρχισε κιόλας ν' αλλάζει! είπε μέσα του. Η ματιά του έχει χάσει αυτή την κούραση που μου είχε κάνει εντύπωση, δεν καμπουριάζει, το μάτι του έχει ανοίξει διάπλατα. Ο πονοκέφαλος εξαφανίστηκε. Α! πάντα το 'ξερα πως η ψυχή κάνει το πρόσωπο: είμαι ήδη πιο όμορφος απ' όσο ήταν αυτός, γιατί νιώθω ελεύθερος όσο ποτέ ως τώρα. Ίσως να είχε κι αυτός φυλακισμένο ένα κορίτσι μέσα στο αγορίστικο σώμα του, που τον εμπόδιζε να ζήσει, όπως έκανε η Αλίν με μένα, κι όλους αυτούς εγώ τους πακετάρισα, δεν ξέρω για πού, αλλ' ας μείνουν εκεί που πήγαν! Η κίνηση του κεφαλιού είναι καλύτερη και το χρώμα της επιδερμίδας ζωντάνεψε. Τι όμορφο αγόρι που είμαι! Εκτός απ' τα μαλλιά. Φτου! δεν το είχα προσέξει, τα μαλλιά είναι πασαλειμμένα μ' ένα από εκείνα τ' απαίσιμα προϊόντα που σηκώνουν σαν σκαντζόχοιρο τις τρίχες, όπως στα πρόσωπα που καταλαμβάνονται από φρίκη στις ταινίες τρόμου· καταλαβαίνω γιατί εκείνος ο γοητευτικός σαραντάρης δεν πολυέδειχνε ενθουσιασμένος! Πρέπει να πλυθώ, δεν μπορώ να μείνω έτσι.